



معرفی کتاب

## بایا

مجله‌ی ادبی، هنری، فرهنگی، اجتماعی  
مدیرمسئول و سردبیر / فرخنده حاجی‌زاده

بایا جولانگاه اندیشه‌های جدید، متفاوت و مختلف جامعه‌ی  
ادبی، هنری، فرهنگی و اجتماعی است  
و به تمامی دیدگاه‌ها احترام می‌گذارد.

### با اشتراک به ماندگاری "بایا" کمک کنید.

مجله بایا، مبلغ..... برای اشتراک یک‌ساله از شماره (..... تا.....)  
مشترکین در ایران به حساب بانک ملی شعبه بنفشه شماره حساب  
۹۹۱۵۴ و مشترکین خارج از کشور به حساب ارزی ۳۷۴۰۳۷۴۰۰۵  
بانک سپه میدان فردوسی (کد ۱۲۰۰) به نام فرخنده حاجی‌زاده واریز شده و  
فیش آن به پیوست ارسال می‌شود. شماره‌های درخواستی را به نشانی: ...

.....  
.....

(کدپستی.....) به نام..... ارسال کنید.

اشتراک سالیانه: تهران ۱۳۰/۰۰۰ ریال، شهرستان (با احتساب هزینه‌ی  
پست سفارشی) ۱۴۰/۰۰۰ ریال، خاورمیانه ۸۰ یورو، سایر کشورها ۹۰  
یورو.

آدرس: صندوق پستی ۷۴۹-۱۳۱۴۵.

\* بیرون پریدن از صف (گفتگو، نقد و نظر، مقاله) // به کوشش: مازیار  
نیستانی. - ۱۳۸۵، انتشارات: مفرغ نگار، کرمان، ۴۰۰ صفحه، ۱۵۰۰  
جلد، ۴۰۰۰ تومان.

مازیار در بالای صفحه‌ی پنج سفید این کتاب جمله‌ای از فرانتس کافکا را آورده است: «نوشتن، بیرون پریدن از صف مردگان است.»! و بعد در صفحه ی ۹ «اندر چرایی این کتاب» می‌گوید: «حتماً علی باباچاهی را می‌شناسید، شاعری که «عقل عذابش می‌دهد» و «قیافه‌ام [اش] که خیلی مشکوک است» و...؛ من هم [معصومی] اضافه کنم که باباچاهی در پهنه‌ی شعر معاصر ایران و در دفاع از نگاه شاعرانه‌ی خود از شعر و آثارش بچه ی یتیمی است که پیوسته نافش را خودش بریده است! ما هر چه درباره‌ی هر اثر او بخواهیم بگوییم، او چند برابرش را گفته است. درباره‌ی هر نوع و حرکت و جریان شعری که بخواهیم تعریفی و توضیحی بدهیم او پیش از ما آردش را بیخته و الکش را آویخته است! مثلاً باباچاهی در صفحه ی ۱۱، چکیده‌ی کتاب را گفته است: «... به گمانم این کتاب- کتاب خودم! چیز آبرومندی از آب [کار؟] درآید؛ البته مطالبی که ملاحظه می‌فرمایید، سه چهارم مصاحبه‌ها و

نقد و نظرهای من است. جز مقاله‌ی «من از دهه‌ی چهل می‌آیم» که در مؤخره‌ی «قیافه‌ام که خیلی مشکوک است» بقیه در هیچ کتابی نیامده که نباید هم! این مقاله را هم از آن جهت آوردم که کلیدی می‌دهد به دست خواننده‌ای که سن و سال چندانی ندارد و از فتوحات بنده در سال‌های مورد نظر بی‌اطلاع است! ... القصه؛ ۱۲ گفتگو، ۱۷ مقاله و ۶ مقاله‌ی پیوسته‌ی این کتاب، آن سه چهارم گفته شده‌ی بالا است! که خوانندگان می‌توانند از شیر مرغ تا جان آدمیزاد عجین شده در شعر معاصر را در این کتاب پیدا کنند!

✽ **حیات دوباره‌ی دیروز (درباره‌ی رباعی‌های ایرج زبردست)** / به کوشش: بهاء‌الدین خرمشاهی، محمد اجاقی. - ۱۳۸۶، انتشارات: قطره، تهران، ۱۳۸ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه، ۱۸۰۰ تومان.

۱- منوچهر آنتشی: رباعیات ایرج زبردست، با شگردهای تازه‌ای که در پایان بندهای زیرکانه‌ای به آن‌ها می‌دهد و گاه عمیقاً ما را غافل‌گیر می‌کند، به تعبیری، نوعی دیگر از شعر نو، می‌توان نامیدشان که نکته‌سنجی‌ها و انفجار حس و زیبایی بهترین آرایه و تایید کننده‌ی آن‌هاست: ص ۱۳ و ۱۴

۲- منصور اوجی: بهترین رباعی سرای امروز ایران کسی نیست جز ایرج زبردست با آینده‌ای درخشان که تاکنون چندین کتاب در این قالب بیرون آورده... و از نظر من بهترین رباعیات دوران ما به حساب می‌آید... ص ۲۲

۳- علی بابا چاهی: اعتراف می‌کنم در سال‌های اخیر رباعیاتی در حد رباعیات شما نه دیده و نه شنیده بودم. برخی از آن‌ها در واقع غافل‌گیر کننده بودند. طربناکی حزن‌انگیزی در آن‌ها احساس می‌شد که «حال» یا «حالت» شاعرانه نامیده می‌شود. ص ۸۲

۴- سیمین بهبهانی: ... رباعی‌های شما را خواندم و آفرین گفتم. واقعاً در رباعی سرایی هنرمندید. استعداد ناب شما را به جامعه‌ی ادبی تبریک می‌گویم. ص ۷۵

۵- دکتر محمدحسین بهرامیان: ... رباعیات ایرج زبردست تشابهی با رباعیات

دیگران ندارد. ایرج زبردست اتفاق تازه‌ای در تاریخ رباعی ایران است، اما خودش می‌گوید کوچک‌تر از آنم که مرا با خیام و دیگر شاعران رباعی سرای نامی مقایسه کنند. ص ۲۷ و ۲۸

۶- محمد حقوقی: چیزی که می‌توانم درباره‌ی آن [رباعیات] بگویم این است که در این نوع شعر، آنچه در وهله‌ی اول به نظر می‌آید، قوی دستی فوق‌العاده‌ی شماست و البته ورزیده‌تر هم خواهید شد و زبردست‌تر هم. ص ۷۲

۷- پرویز خائفی: این رباعی سرای قهار در راهی قدم گذاشته است که می‌تواند به کشف و درک عمیق و ژرفی از هستی و پهنای جهان و سرنوشت انسان در کل جهان برسد. ص ۳۹

۸- بهاء‌الدین خرمشاهی: ایرج زبردست زبده‌ی رباعی سرایان امروز، کم‌گویی و گزیده‌گوست. تقریباً رباعی‌ای از او نیست که مضمونی پخته و معنایی پیشرفته نداشته باشد. شعر او در خدمت هیچ دستگاه اندیشگی (ایدئولوژی) خاصی نیست... ص ۷

۹- عمران صلاحی: ایرج زبردست که فقط رباعی می‌گوید، عالی هم می‌گوید، تر و تازه و ماندگار هم می‌گوید. برایش کف بسیار مرتبی می‌زنیم تا ببینیم سر از کجاها در می‌آورد و کارش به کجا می‌کشد. ص ۶۱

۱۰- ایرج صف‌شکن: شعر ایرج زبردست از نظر من فارغ از چون و چراى شعری‌اش، ازدحام کوچه‌ای است خوشبخت و شاید هم پنجره‌ای که می‌توان از منظر آن تماشاگر چون و چراى هستی شد... ص ۸۱

۱۱- مرتضی کاخی: دوستت دارم، به شعرت، به نگاهت و دیدار با جهان شعرت جداً دل بسته‌ام. اما از این مجامله‌ها و نمایشکاری‌های عده‌ای سخت در هراسم... ص ۶۸

---

\* جانب اگر نه عشق (گزینه‌ی شعرهای ۸۰-۱۳۶۰) // سعید مهیمنی. - ۱۳۸۵، انتشارات: داستان سرا، شیراز، ۹۲ صفحه، ۱۲۰۰ جلد، ۱۳۰۰

## تومان.

از مهیمنی دو کتاب خوانده‌ایم، یکی «چنبره‌ی زمان» که مجموعه داستان است و سال ۷۰ چاپ شده و دومی «واکاوی لحظه‌ها» که مجموعه نقد ادبی است و برای معرفی بعضی از آثار چاپ شده در بایا، بارها به آن اشاره کرده‌ایم. و حالا کتاب گزینه‌ی شعرهای دو دهه‌ی اخیر او پیش روی ماست.

از ارزش‌های نیک گزینه‌ی اشعار یک شاعر، نشان دادن مسیر تکوینی کار وی است، که چگونه مسیر پر خطر و پُر تلاطم شعر را آغاز کرده، گام برداشته و به جایگاه کنونی خود رسیده است. به عبارتی، گزینه‌ی اشعار می‌تواند سیر تکاملی و کارنامه‌ی شاعری و روند حرکتی شاعر را نمایان کند. با بررسی گزینه‌ی اشعار هر شاعر، به روش‌مند و هدف‌مند بودن آن شاعر در طول دوران شاعری یا در بخشی از زمان فعالیتش می‌توان پی برد... ولی در این معرفی کوتاه، متأسفانه نمی‌توان به تمام این ارزش‌ها و پرسش‌ها و فراز و فرودها اشاره کرد. حال آن که از کدام دیدگاه تنوریک می‌توان به اشعار یک شاعر پرداخت، خود، جای تأمل و تعمق دارد. به اعتقاد دکتر حسین پاینده در کتاب «نقد ادبی و دموکراسی»، چاپ ۸۵، تهران، نیلوفر؛ «نقد نو» که تعریف شده‌ی نهایی دیدگاه فرمالیست‌هاست، در عرصه‌ی ادبیات اکنون پاسخ‌گو است! که خوانندگان را به آن کتاب حواله می‌دهیم و به آوردن یک شعر از اشعار سعید در این معرفی بسنده می‌کنیم. /ردّ گذارِ تو/ - هر چند/ سَمْتی است/ غیر از من/ رازی‌ست/ تا عاطفه‌ی درک/ - بس عجیب/ از حرفِ نام تو/ نام باستانی‌ات/ بلورِ پُر جلاّی عشق را/ رفعتی جلیل می‌آمیزد/ تا نشاط دیگری/ نشیطِ جهان را/ بر کُند/ آنک/ در شب‌های مهتابی/ حرف، حرفِ نامت/ ذکر لبِ ستارگانِ شب و روز می‌شود. ص ۶۸ و ۶۹، شعر: چهارگانه (۱)

---

\* مشکوک به دایره‌ای که جهان بود (مجموعه شعر) / رضا قنبری. - ۱۳۸۵، انتشارات: آوای کلار، تهران، ۷۸ صفحه، ۱۵۰۰ نسخه، ۶۰۰ تومان.

این مجموعه نزدیک به هفتاد شعر کوتاه دارد. قنبری تحت نام «شکار لحظه» تعریفی از شعر کوتاه داده که با هم می‌خوانیم: «شعر کوتاه، فرصتی است برای تفکر و لذّت. گونه‌ای سخت در عین حال آسان در شعر. شعر کوتاه را به نوعی

می‌توان شعر اندیشه دانست. شعری که محصول تفکر شاعر پیرامون جهان، و درک و دریافتش از محیط پیرامونش است. برای خودم فقط این مهم است که در شعر کوتاه، وضعیتی و لحظه‌ای از زندگی را کشف کنم، یا دوباره بشناسم. شعر کوتاه در لحظه‌هایی، قسمت‌های غیرآشکار و رمزآلود زندگی را شکار می‌کند و سعی می‌کند آن زمان یا وضعیت به دام افتاده را شفاف کند. این نوع شعر، چالشی‌ست با دنیای سرگردان و خشن و وهم‌آلودی که من و تو، در آن زندگی می‌کنیم. شعر کوتاه در تلاش است تا اقتدار زمان و تاریخ را در هم بشکند:» ص ۷ و ۸ کتاب

سیاه/ مثل چشم‌های تو/ این/ روزگار من است! (ص ۹)

با آب و صابون/ با برف با الکل/ شسته‌ام این کلاغ دروغ‌گو را/ پاک نمی‌شود! (ص ۲۸)  
من!؛ کلمه‌ای تنها/ در جهانی چهار حرفی (ص ۲۹)

---

\* جسارت رنگ (مجموعه شعر) / سعید مرادپور - ۱۳۸۵. انتشارات: قصیده سرا، تهران، ۹۶ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۱۲۰۰ تومان.

مرادپور در صفحه ی سه ی این مجموعه، که شامل چهل و چهار سروده‌ی اوست، می‌گوید: «نمی‌توان به حقیقت دست یافت، نمی‌توان به پاسخی یگانه رسید، زندگی هر لحظه‌اش حقیقتی است، هر لحظه‌اش انتظاری است، هر لحظه‌اش نگاهی است که پاسخی صمیمانه می‌طلبد. نمی‌توان گفت پایان کار است، نمی‌توان برای همیشه ایستاد...» اگر بنا بر قول فرمالیست‌ها قبول کنیم که شعر ابژه‌ای مستقل از شاعر است، آیا شعر «در دوردست آسیا»ی مرادپور در تعارض با نظرات او قرار نمی‌گیرد؟

این جا/ بر بام بلند فلاتی زرد/ نیم پاره/ تصویری گنگ/ در ازدحام خطوطی سرآسیمه/ با نگاهی/ در مکاشفه‌ی هیچ/ بر انحنای خاک/ چارمیخ است/ تورا به نام نمی‌خوانند/ که چشمانت/ از هلال نیم باز رهگذران/ فراخ‌تر می‌نماید/ به آهنگی تورا نمی‌سرایند/ که نیایشی در سحرگاه نیست/ و شب/ گاه خفتنی است/ - در این دیار/ در اندرون/ مخروطی/ بیغوله‌ای سرد.../ ص ۷۴ و ۷۵ کتاب.

---

\* به نام اسم (مجموعه شعر) // علی مؤمنی - انتشارات: داستان سرا، شیراز، ۱۳۸۵، ۸۷ صفحه، ۱۲۰۰ نسخه، ۱۲۰۰ تومان.

سال ۱۳۷۰، سه شعر از مؤمنی: ۱- بر دور دست خویش، ۲- بالحوظه های تحول، ۳- نگاه، در گاهنامه ی ادبی قلمک شماره ی دو دوره ی جدید چاپ شد. سال ۷۲، از انتخاب او در هیات مشاوران و دبیران قلمک شماره ی ۳ و ۴ دوره ی جدید خبردار شدیم. سال ۷۶ شاهد چاپ نخستین مجموعه شعر او با نام «بیرون تر از نگاه» بودیم. سال ۸۱ علی بابا چاهی در کتاب «سه دهه شاعران حرفه ای» بار دیگر نگاه ما را به سوی مؤمنی جلب کرد. اکنون هم در شماره های اخیر که از شماره سه «نوشتا» با عنوان «معاون سردبیر» ناظر حضور مستمر وی در عرصه ی شعر معاصر خواهیم بود.

و هنوز «منم»

سنگی بر روی سنگ

رویایی

پُر از این جا

که می رفت و خاک را نقطه چین می کرد.

ای سنگ!

ای خاک نستعلیق!

پُر از کلمه

کمی پاییز

زرد

برای نوشتن خورشید. (شعر شماره ی ۹ کتاب حاضر)

\* فقط همین نیست (مجموعه شعر) // منیره پرورش. - ۱۳۸۶، انتشارات: نشر ثالث، تهران، ۱۲۲ صفحه، ۱۶۵۰ جلد، ۱۵۰۰ تومان.

برای این که بدانیم جنس شعری پرورش از کدام گونه ی شعری است، بهتر است که شعر «تا جهان شاعری کند از جنس من» ایشان را که در صفحات ۵۶ و ۵۷ کتاب حاضر چاپ شده است، با هم بخوانیم:

با هم این دست‌ها بود/ نخستین خطی که تو را دستم داد/ از لبی که می‌بوسد تو  
را پیداست/ رها کرده‌ام روحم را/ راهی اریب پیشِ روست/ فردا دست کم روزی‌ست  
دیگر/ درون پیره‌نم/ دایرة‌المعارفم را قدم زده‌ام/ تا [با خودم صمیمی‌تر باشم] /  
تا جهان شاعری کند از جنس من/ به مصوّتِ ضمیرم آویختم/ تا گونه‌های خیس/



در حجم حقیف خود/ خود را به زندگی زده‌ام فرو تو/ تکان بوته‌زار، سعی است/ فعل‌های مرده مادگی می‌کنند در گوشم/ و من/ تنهایم/ تن‌ها/ با همین دست‌ها.

\* اشراق در بی شمس (مجموعه شعر) // احمد بیرانوند. - ۱۳۸۵، انتشارات: مینا، تهران، ۵۵ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۱۵۰۰ تومان.

زمهریر در پُر کُند آفاق را/ چه غم آن خورشید با اشراق را «مولوی»  
ولی در آفاقِ شعری بیرانوند که شمس یا خورشیدی حضور ندارد و یا به دلایل کثیر، زمهریر ظلمات، جهانِ شعری او را سیاه پوش کرده است، اکنون از این غم شکایت کجا بریم؟ بی دلیل نیست که اشراق در این مجموعه یا مجموع، آن درخشیدن و روشن شدن را به ما نمی‌دهد تا بدانیم چند شعر است یا یک شعر! اگر قرار است نگاه اشراقی شاعرانه‌ی بیرانوند در این کتاب، لبریز از کشف و ذوق غیرمحسوس از هر آنچه نیاز به بحث و برهان دارد باشد، که در گذشته‌ی شعری شاعران ما هم اتفاق افتاده، اکنون باید دید که احمد در وادی اشراق در بی شمس دنباله‌روی روندگان پیشین است یا بدعت‌گذار آمدگان حال! برای یافتن پاسخ راهی نیست جز ورود به سروده‌های بیرانوند.

\* بازوان برهنه‌ی باران (مجموعه شعر) // ایرج خالصی. - ۱۳۸۵، انتشارات: ثالث، تهران، ۱۲۵ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۱۳۰۰ تومان.

خالصی در صفحه‌ی پنج کتاب خود از زبان شمس تبریزی آن حکم معروف را آورده که: «... آن خطاط سه گونه خط نوشتی: ... یک... دو... و آن (خطِ سوّم) منم که سخن گویم، نه من دانم، نه غیر من!» راستی اگر قرار باشد نود و پنج شعر این مجموعه را بخوانیم که نه خالصی بداند که چه سروده و نه ما بدانیم که چه می‌خوانیم، تکلیف آن حیرت و این حیرانی چیست؟!

ابی تو، من با توام/ و با تو همیشه می‌شوم/ می‌ایستم در تو/ تو در من می‌ایستی/ و همیشه می‌شوی/ من بی‌شده می‌شوم/ همیشه می‌شوم: ص ۲۵

با من/ یک من دیگر/ بعد از من/ از پس من/ سپس من/ هیچ‌کس من: ص ۴۰  
مادیان، در شیهه‌ی غرویت زیبا شد/ شیهه بر باد نشست/ دیبا شد/ پیچد دیبای  
شیهه در باد/ من عطر باد را شانه زدم/ باد، شلال شد/ یال شد: ص ۷۵

\* یک بسته سیگار در تبعید (مجموعه شعر) // غلامرضا پروسان -  
۱۳۸۴ / انتشارات: مؤلف، مشهد، ۶۴ صفحه، ۲۰۰۰ جلد، ۵۰۰ تومان.

به جای مقدمه: «میوه در گیاه رشد می‌کند و شعر در شاعر. این دو همدیگر را کامل می‌کنند. معمولاً شعر برای من یا ترانه‌ای از راه می‌رسد و غالباً غمگین، چرا که شاعران:

ذات اندوهگین جهان‌اند  
تنها شاعران‌اند که از ماقبل تاریخ  
چیزهایی را به یاد می‌آورند  
هنوز در انبوهی درختان  
رفتار مرموز پرنده‌ای دیده می‌شود  
که آدمی را و می‌دارد  
تا از درخت بالا رود.  
انسان وجود منتظری‌ست.  
شاید در انتظار خیالی  
که هنوز بشود در آن غرق شد.» (ص ۵ کتاب)

\* تخلیه‌ی عمومی (مجموعه شعر) // فریبا فیاضی - ۱۳۸۶ / انتشارات:  
مهراوش، تهران، ۴۸ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۷۰۰ تومان.

فریبا پانزده شعر بلند را در این کتاب کنار هم چیده که انتخاب یک شعر برای معرفی قدری دشوار است. سعی کردم از هر شعر تکه‌ای بیاورم شاید این مُشت نمونه‌ای از خروار باشد!

.../ به طور دیگری نوشتن می‌اندیشم/ راه‌های رفته کلمات کار شده/ چیزی را  
هدر ندهم و حروف بی ربط، مرتبند به هر چیز/ شما بیشتر کجای خودتانید؟- ص ۷  
/ از خود کرده‌گی‌ام زیاد گذشته/ در بیان نمی‌گنجد تدابیر امنیتی/ نگو به لعن  
خدا نمی‌ارزم/ با این اُبّهت خدای این اتاقم، نه!/ از خود عقب‌تر، تنها تر/ تَرَم این گونه  
خیس، چلانده، چروک، وا داده در خود مچاله/ جا در جا به جایی نمی‌گیرد، مناطق  
محروم/ - ص ۱۳

.../ تهران یکشنبه‌ی بزرگی است/ بی‌ربط‌تر از بتهوون/ در ببری خودت را از متن، یا در آوری از من/ کلمه‌ها جملگی افسار و سلام‌ها همه گریختند./ باز تر از زمین/ شمال‌تر از این صفحه/ بلند بلند زیرتر می‌زنم های/ های/.../ - ص ۲۹

\* سیزیف نوین (مجموعه شعر)/ کاوه سلطانی. - ۱۳۸۶، انتشارات: پاژ، مشهد، ۱۷۶ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۸۰۰ تومان.

سگ شعرم را چنان در آغوش گرفتم/ که ابران گفتند: کسی سگِ وحشی را در آغوش نمی‌گیرد/ گویی این خود می‌توانست تمام من باشد/ شعر در آغوشم/ نگریستم و سگ زندگی را گفتم: آرام‌تر حیوان!/ نگریستم و اسب زندگی را گفتم: سریع‌تر حیوان!/ و از تو/ زندگی میان دندان‌ها را ادامه دادم/ - سگ شعر، ص ۵۹ و ۶۰ کتاب

مردی هر شب از مانیتور کامپیوتری بیرون می‌آمد/ غلتان غلتان/ می‌رفت و می‌خفت/ در برهنگی ساکت و سرخورده‌ی تنهایی همسرش/ در بوسه‌ای خاموش بر گونه‌ی کودکش/ بی هیچ لبخندی/ صبح دمان قبل از این که بیدار شوند/ کت شلوار می‌پوشید/ به آن مانیتور بر می‌گشت/ غلتان غلتان/ - سیزیف نوین، ص ۱۵ و ۱۶ کتاب

\* زیبایی‌ام را پشت در می‌گذارم (مجموعه شعر)/ آید اعمیدی. - ۱۳۸۴/ انتشارات: آهنگ دیگر، تهران، ۵۷ صفحه، ۱۱۰۰ نسخه، ۹۰۰ تومان.

از سی و چهار شعر عموماً عاشقانه‌ی عمیدی شعر بیست را انتخاب کرده‌ام:  
دیر است

دیر است و من هنوز کنار این انتظار پیر ایستاده‌ام

دستی روی صورتم راه می‌افتد

زیبایی‌ام را بر می‌دارد و دور می‌شود

امشب با تنی دیگر بیا

با تنی که با من به عشقی دیگر بیاید

شاید باید قدمی به این سو می‌آمدم

شاید باید قدمی به آن سو

شاید...

دیر است

دیر است و خواب طعم خوشی دارد

---

\* پل‌ها و پله‌ها (مجموعه شعر) // محمود تقوی تکیار. - ۱۳۸۵،  
انتشارات: آهنگ دیگر، تهران، ۸۸ صفحه، ۱۱۰۰ نسخه، ۱۰۰۰ تومان.

از هفتاد و نه شعر جمع شده در این مجموعه دو شعر زیر را با هم بخوانیم:

جادوی نارنج

شاید آن شب

در نور نارنج‌ها بود

که همدیگر را یافتیم

راه به رؤیاهای پرنده‌های آرمیده بردیم و

گوش به آوازهای ناشنیده سپردیم

و گرنه چرا

در همه جا گم شدیم

و بر بام هیچ درختی

ماه را بی دغدغه تماشا نکردیم.

ژو، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

پگاه

در این دایره‌ی ملال

میان تکرار کهنگی آدم‌ها و اشیاء

نگاه تو

رویداد شگرف و شیرینی‌ست

پگاه رنگینی‌ست.

---

\* عکس‌های ناتمام معشوقه‌های من (مجموعه شعر) // باقر یگانه. -  
۱۳۸۳، انتشارات: رُخشید، شیراز، ۴۸ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۵۵۰  
تومان.

یگانه ۱۲ شعر را در این کتاب چاپ کرده و آن‌ها را به رفیق لحظه‌های بی کسی‌اش هدیه کرده است. شعر یک را بخوانیم:

افق را

درید و برد پرنده

به سمت جنگل‌های نامعلوم

سمت خوشه‌های تکیده از راه

خورجین‌های پاره پاره ی دربه در

به سمت شعر

افق‌های دریده از نگاه - خندهای پیر

در دست‌های من

شعری پرورده می‌شود

در دست‌های تو؛ رازی

غبارآلود از بلندای حروف

---

\* بُراد ه‌های آبی ماه (گزینه‌ی نثر ادبی) / مصطفی پورنجاتی. - ۱۳۸۶، انتشارات: اشک یاس، قم، ۶۴ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۷۵۰ تومان.

پورنجاتی گزینه‌های خود را به پیشباز، دیدار، و بدرقه بخش‌بندی کرده است. از بخش دیدار، صفحات ۱۸ و ۱۹ قطعه‌ی زیر را بخوانیم:

«... تصمیم گرفته‌ام که رنگ دانه‌های غزلواره‌های دفتر خیس شعرم را به شما پیش‌کش کنم.

و بگویم از پرندگانِ نوازش که بر چشم‌های تو عبور می‌کنند

و از عکسِ بال‌های گشوده‌ی خویش

بر جفتِ مردمک‌های روشن تو

نگاه کنان رد می‌شوند...

«من» در کنار ضمیر صمیمی نام تو هستم

که بلند نیست

بالا نیست

اما نزدیک است: «تو»

✽ آن روز سه‌شنبه بود (سرگذشت نامه) // بهناز ضرابی‌زاده. - ۱۳۸۵، انتشارات: صریر، تهران، ۱۱۹ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۱۰۰ تومان.

«... همیشه یک دفترچه‌ی کوچک داخل جیبیت است. هر چیزی را که به نظرت مهم می‌آمد آن تو می‌نوشتی. نقشه‌های عملیاتی را داخل همین دفترچه طراحی می‌کردی؛ جملات زیبا، احادیث، واگویه‌ها، مناجات‌ها و حرف‌های نهانی‌ات با خدا را هم. دیگران تو را با آن دفترچه می‌شناختند...»: بخش ۱۷ صفحه ۲۸ کتاب.

«... یک بنده خدا خیلی وقت پیش تعریف می‌کرد و می‌گفت: «حسن تُرک همسایه‌ی ما بود. وقتی شهید شد، پدرم من را به یاد او حسن گذاشت!» چندبار از او پرسیدم: «حالا می‌دانی حسن تُرک که بوده؟» او همیشه با یک کلمه جوابم را می‌داد: «شهید!» حالا که دست بر قضا قرار است من درباره‌ی زندگی حسن تُرک بنویسم، می‌بینم او آدم عجیبی بوده است. از همان کودکی بزرگ بوده، خیلی بیشتر از سنش می‌فهمیده، کم حرف بوده و اهل تفکر و برنامه‌ریزی. آراسته بوده و منظم، با سواد و اهل مطالعه، فرماندهی طرح و عملیات!...»: بخش ۲۷ صفحه ۲۸ کتاب.

ضرابی‌زاده در صد بخش این کتاب از تمهید کنار هم چیدن یادداشت‌های حسن ترک، گفتگو با خانواده‌ی او، و هم رزمانِ جنگ هشت ساله‌ی عراق با ایران، سرگذشت‌نامه‌ی حسن را به ایجاز و اختصار در این کتاب به تصویر کشیده است.

✽ ماه نگران زمین است (گلکاریکلماتور) // عباس گلکار. - ۱۳۸۶، انتشارات: نگیم، تهران، ۵۵ صفحه، ۱۲۰۰ نسخه، ۱۲۰۰ تومان.

«کاریکاتور کلمه‌ها را نخستین بار، پرویز شاپور طراحی کرد، احمد شاملو آن را کاریکلماتور نامید و رفته رفته به عنوان نوعی ادبی مورد توجه مخاطبان قرار گرفت. کاریکلماتورنویس‌های نسل‌های بعد، بیشتر سعی در ادامه‌ی سبک و سیاق شاپور داشته‌اند و نوآوری به ندرت در کار آنان دیده می‌شود.

عباس گلکار که نوشته‌هایش چند سالی است در نشریات منتشر می‌شود، اما نظر به نوآوری در این نوع داشته و ناموفق نیز نبوده است. وقتی کتابش را برای چاپ در اختیار ما گذاشت قرار بود عمران صلاحی مقدمه‌ای بر آن بنویسد. عمران به

سفری دور و دراز رفته و ما به یادداشت های کوتاهش، که در ماهنامه گل آقا بر پیشانی گلکاریکلماتورهای گلکار نوشته است، بسنده می‌کنیم:

«پارسال عباس گلکار از گلپایگان دفتر اول گلکاریکلماتورهایش را در اختیار ما گذاشته بود که نمونه‌هایی از آن را در شماره‌های مختلف خواندید. عباس آقای گل امسال دفتر دوم کارهایش را برای ما فرستاده است. از او تشکر می‌کنیم، امیدواریم روزی نوشته‌هایش به صورت کتاب درآید. به قول فارس‌ها یواش یواش، به قول ترک‌ها آز آز و به قول ارامنه گاماس گاماس گلکاریکلماتور (۲) را می‌خوانیم و پیش می‌رویم تا چه پیش آید: ماهنامه ی گل آقا (۲/۱۳۸۵) عمران صلاحی- ص ۵ کتاب: سخن ناشر»

تصویرگر تمام صفحات «ماه نگران زمین است» هم مسعود ضیایی زردخشویی است که تا کنون ۶۷ جایزه ملی و بین‌المللی را کسب کرده است.

\* تعامل بازیگر و تماشاگر در تئاتر / سید محمدجواد کیودر آهنگی-  
۱۳۸۴، انتشارات: فراگیر هکمتانه، ۱۳۲ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۰۰۰ تومان.

آیا در جهان امروز ایجاد ارتباط کاری است ساده یا عملی است قهرمانانه؟ و اگر این ارتباط در ژانری هنری چون صحنه‌ی تئاتر بین بازیگر و تماشاگر اجرا شود امری است آسان و دست یاب و یا مشکل و دست نیافتنی؟! نویسنده معتقد است که: «تئاتر می‌تواند ارزش‌های بدیهی انسان را [که یکی از آن‌ها می‌تواند ارتباط باشد] ارائه دهد و امیدوار باشد که تماشاگران از این ارزش‌ها ملهم شده و در جهت به کار گرفتن آن‌ها در زندگی خویش تلاش کنند. این که چه کسی منبع این ارتباط است بدون شک کسی جز بازیگر نیست. زیرا همه چیز تئاتر در او خلاصه شده و از طریق اوست که این انتقال صورت می‌گیرد. در این کتاب سعی بر آن است که تئاتر به عنوان یک وسیله‌ی ارتباطی، بازیگر به عنوان مهم‌ترین عضو این ارتباط، تماشاگر به عنوان عضو لاینفک آن و از سوی دیگر عوامل کمک کننده و یا آسیب گذار که این ارتباط را دچار خلل می‌کنند از دیدگاه‌های مختلفی بررسی شود- ص ۳ مقدمه» کیودر آهنگی در پاسخ به تعامل بازیگر و تماشاگر، مطالب رساله‌ی خود را به پنج فصل تقسیم کرده است: فصل اول، تئاتر وسیله‌ی ارتباط جمعی / فصل دوم، تماشاگر / فصل سوم، بازیگر / فصل چهارم، سطوح ارتباط تئاتری / فصل پنجم،



عناصر تقویت کننده، عوامل مخل، راه‌های پیش‌گیری از آسیب‌ها.

✱ روانشناسی تیپ‌های شخصیتی نه‌گانه (انیه گرم) // ترجمه و تألیف:  
دکتر پروین دقیقیان. - ۱۳۸۶، انتشارات: آشیانه ی کتاب، تهران، ۳۴۴  
صفحه: مصور، جدول، نمودار، ۱۵۰۰ نسخه، ۳۸۰۰ تومان.

«... انسان با الگو و یا قالب‌های مشخصی به دنیای خویش می‌نگرد، سپس تلاش می‌کند تا آن‌ها را با واقعیت‌های تشکیل دهنده‌ی جهان سازگار کند. ما از طریق این الگوها (شخصیت فرم گرفته) به تفسیر جهان می‌پردازیم. هدف‌های هر فرد براساس دریافت‌های او از خویش و از محیط خود مشخص می‌شوند، و هر چه این دریافت‌های ما شفاف‌تر و گسترده‌تر باشند، هدف‌ها نیز پرورش یافته‌تر خواهند بود. برای شناختن افراد باید دریافت و دانست چه بر آن‌ها گذشته است، اکنون در چه موقعیتی هستند و چه می‌کنند، و از آینده چه انتظاری دارند. از این مهم‌تر باید فهمید که گذشته، حال و آینده‌ی فرد چگونه در قالب روایتی یکپارچه و قابل درک در می‌آید، و برای این کار زندگی افراد را می‌بایست تفسیر و گفتار و کردارشان را درک کرد. باید به مفهومی دست یافت که در نهایت بتواند همه چیز را تعبیر کرده و در جایگاهی درست قرار دهد... ص ۱۶»

«انسان تا زمانی که در مورد خویشتن، خودشناسی همه جانبه نداشته باشد، نمی‌داند کجا قرار دارد و مقصدش کجاست، و اگر شناخت از خود کامل و درست نباشد، نه تنها موفقیتی نصیبش نخواهد شد، بلکه این امکان وجود دارد که به خود و دیگران نیز آسیب برساند... ص ۱۸» انیه گرم Enneagram یک شکل هندسی است که ۹ شخصیت اصلی انسان و روابط پیچیده‌ی او را ترسیم می‌کند: ۱- تیپ شخصیتی یک: اصلاح طلب و کمال گرا، ۲- کمک گرا، مهربان و مهر طلب، ۳- موفق و موفقیت طلب، ۴- فرد گرا، هنردوست و خیال پرداز، ۵- فکور، ۶- وفاخو و وفاجو، ۷- خوش خو و خوش گذران، ۸- رهبر و مدیر، ۹- صلح خود و صلح جو.

هدف از تدوین این کتاب تنظیم الگوهای رفتاری مربوط به کنش انسان و ترسیم روشی خاص برای تفکیک افراد از یک دیگر، و وضع قوانینی برای پیش‌بینی رفتار آن‌هاست.

✱ نوشتا (ماهنامه‌ی بین‌المللی ادبی و هنری) سال اول، بهمن ۱۳۸۵.



شماره ی یکم، مدیرمسئول: حسین واحدی پور، سردبیر: محمدحسین مدل، ۱۱۰ صفحه، ۲۰۰۰ تومان، نشانی: یوسف آباد، خیابان دوم، شماره ی ۳۴، تلفن: ۸۸۹۵۰۷۳۵ - ۸۸۹۵۷۱۳۴ - ۸۸۹۵۷۲۵۸ - دورنگار: ۸۸۹۵۲۹۴۴

«... مؤسسه‌ی مطبوعاتی - فرهنگی «خبر» سال‌هاست که ضمیمه‌ی «نگاه پنجشنبه» را راه اندازی کرده است که هر پنجشنبه همراه روزنامه‌ی «خبر جنوب» تقدیم دوستداران شعر و ادب می‌گردد... استقبال شاعران، هنرمندان، ادیبان و دوستداران شعر و شاعری از آن ضمیمه ما را بر آن داشت انتشار ماهنامه‌ای مستقل با گستره‌ی توزیع بین‌المللی را پی‌ریزی کنیم. این تفکر را با یار دیرینه و فرهیخته و دوست و رفیق شعرای معاصر، محمدحسین مدل در میان گذاشتیم و سرانجام مسؤولیت سردبیری مجله را با همه‌ی گرفتاری‌ها و معذوریت‌هایش پذیرفت و پیشنهاد نام «نوشتا» را بر آن داد. قصد ما این است با کمک شعرا و ادبا، نوشتا را در قالب ماهنامه به صورت مستقل و فارغ از هر گونه گرایش منتشر کنیم تا شاید سهم ناچیزی در گسترش فرهنگ و ادب و هنر ایران زمین در جهان داشته باشیم... ص ۳، حسین واحدی پور»

«... در میان ده‌ها نشریه‌ی ادبی ریز و درشت که هر ماه صدها شعر و داستان و نقد و نظر منتشر می‌کنند، ارائه‌ی کاری درخور و ماندگار، منظری سخت از کاری طاقت فرسا و مسؤولیتی عظیم رو به روی ما گشود. پذیرفتیم! ... نشستیم، شب‌ها و روزها، با هم از میان متن‌ها گذشتیم. کلمه به کلمه خواندیم. در میان این خوانش‌ها همگی وسواس مشابهی داشتیم. هیچ یک از ما روی نام خاصی نمی‌ایستاد، دغدغه‌ی ما دغدغه‌ی نام‌ها نبود، بلکه مغناطیس متنی بود که بر آن خم شده بودیم و می‌خواستیم فقط به عنوان یک اثر به آن نگاه کنیم... قرار بر این شد که در هر شماره به زبان‌های فرانسه، انگلیسی و عربی، آثاری هم سن و سال آثار نسل‌های معاصر خودمان بگذاریم. آثاری به روز و ترجیحاً چاپ نشده... و ترجمه‌ی فارسی این آثار را در شماره‌ی بعد بیاوریم. برای دیدن نزدیکی همان و با فاصله همان با زبان‌های دیگر. و حالا شماره‌ی اول نوشتا که روبه روی شماست... ص ۴، محمدحسین مدل: سردبیر» ما تولد نوشتا را که در عرصه‌ی شعر و داستان و مقاله‌ی فارسی و با چاپ آثاری به زبان عربی، انگلیسی و فرانسه به جرگه‌ی ادبیات معاصر کشورمان قدم گذاشته به فال نیک می‌گیریم و خواهان ماندگاری و پویایی نوشتا هستیم.

